

ספר

תומר דבורה

לרמ"ק

רבי משה קורדוואירו

מבואר ומפורש

מחולק לימות החודש

והוא שולחן ערוך על המדות

(הסבא מקלם)

ואשרי אדם שומע לשקוד על דלתותיו

(החיד"א)

וכל מי שרגיל בספר הזה מובטח שהוא בן עולם הבא

(השל"ה בהסכמה)

ומסוגל להנצל מהמחלה הנוראה

(בעל הדברי חיים מצאנז)

וסגולתן – יזכה לפתוח לו מדה עליונה מלמעלה

(הרמ"ק בספר)

ובאמת מצוה לכל אדם לקנות הספר הזה

(השל"ה בהסכמה)

המביא לבית הדפוס

יחזקאל טשינגל

בעל 'ש"ס מהיר ובהיר'

ישיבת מיר ירושלים

YESHIVAS MIR YERUSHALAYIM

Founded in Mir 1817. In Jerusalem 1944

ע"מ 580037638

בס"ד נוסדה במיר בשנת תקע"ז. בירושלים בשנת תשי"ד

RABBI E.Y. FINKEL

הרב א.י. פינקל

DEAN

ראש הישיבה

אייר תשע"ז

בס"ד

ברכה מרובה להאברך המצויין מוהר"ר יחזקאל משינגל שליט"א מתלמידי הישיבה"ק, מופלג בתורה וביראה טהורה ומוכתר בנימוסין, אשר זכה מתוך עמלה של תורה להעלות עלי גליון את פרי עמלו בטוב טעם ודעת, ספר תומר דבורה מבואר ומפורש, בשפה ברורה ובהירה כיד ה' הטובה עליו, למען ירוצו בו ההוגים בתורת הרמ"ק זיע"א.

אמינא לפעלא טבא יישר כוחו וחילו לאורייתא, כה יתן ה' וכה יוסיף להרבות חיילים לתורה ויפוצו מעיינותיו חוצה, ויזכה תמיד לשקוד ולהגות בתורה"ק באהלה של תורה ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וישמחו בו חבריו, ויהא כבוד שמים מתרבה על ידו להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת התורה

הרב אליעזר יהודה פינקל

ראש הישיבה

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א בחודש

הָאָדָם רָאוּי שְׂיִדְמָה לְקוֹנֵו, וְאִזּוּ יִהְיֶה בְּסוֹד הַצּוּרָה הָעֲלִיּוֹנָה צֶלֶם וּדְמוּת, שְׂאֵלוּ יִדְמָה בְּגוּפוֹ וְלֹא בְּפִעֲלוֹת, הֲרִי הוּא מְכוּיב הַצּוּרָה וַיֹּאמְרוּ עָלָיו צוּרָה נָאָה וּמַעֲשִׂים בְּעוּרִים, שְׁהֲרִי עֵקֶר הַצֶּלֶם וְהַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹן הֵן פִּעֲלוֹתָיו,

הָאָדָם רָאוּי שְׂיִדְמָה לְקוֹנֵו, כְּמוֹ שְׂכַתוּב וְהִלְכֵת בְּדַרְכֵי, וּפְרָשׁוּ חו"ל (סֵפֶר הַחֲנוּךְ וְעֵינָן שְׂבֵת קִלְג) מֵהָ הוּא רַחוּם אִף אֶתָּה תִּהְיֶה רַחוּם וְכו', וְאִזּוּ יִהְיֶה בְּסוֹד הַצּוּרָה הָעֲלִיּוֹנָה צֶלֶם וּדְמוּת, הֵינּוּ שְׁהִקְב"ה אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ – הַצֶּלֶם הוּא הַצּוּרָה עֲצֵמָה תְּבִנִית הָאֵיבָרִים, וְהַדְּמוּת הוּא הַדְּמִיּוֹן שֶׁל הַפִּעֲלָה, וְכְמוֹ שֶׁרָש"י כָּתַב שֶׁם כְּדְמוּתֵנוּ "לְהִבִּין וְלְהַשְׁכִּיל" וְלִכְךָ כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם עֲצֵמוֹ כְּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכו' וְלֹא מִזְכָּר שֶׁהָאָדָם נִבְרָא בְּצַלְמוֹ וּבְדְמוּתוֹ, שְׁהֲרִי אֶת הַדְּמוּת הָאָדָם צְרִיךְ לְהַשְׁלִים עַל יְדֵי עֲבוֹדַת הַמִּדּוֹת שְׁלוֹ, שְׂאֵלוּ יִדְמָה בְּגוּפוֹ וְלֹא בְּפִעֲלוֹת, שְׂאֵלוּ הָאָדָם יִהְיֶה רַק דּוּמָה לְהִקְב"ה בְּתְבִנִית אֵיבָרָיו, וְלֹא בְּמַעֲשִׂים שֶׁל הִקְב"ה, הֲרִי הוּא מְכוּיב הַצּוּרָה הוּא מְשַׁקֵּר אֶת הַצּוּרָה עֲצֵמָה וְזֶה דּוּמָה לְזִיוּף הַדְּבָר וַיֹּאמְרוּ עָלָיו צוּרָה נָאָה שֶׁהוּא דּוּמָה לְהִקְב"ה וּמַעֲשִׂים בְּעוּרִים, שְׂמַתְנַהֵג כְּחֵית הַשָּׂדֶה שְׁהֲרִי עֵקֶר הַצֶּלֶם וְהַדְּמוּת הָעֲלִיּוֹן הֵן פִּעֲלוֹתָיו שְׁהֲרִי גַם מֵהָ שְׂנֵאֲמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, זֶה הוֹלֵךְ כְּלָפִי הַפִּעֲלוֹת שֶׁל הִקְב"ה, שְׁהֲרִי לְהִקְב"ה אֵינָן גּוֹף וְלֹא יִשְׁגִּיחוּ מִשְׁגִּי הַגּוֹף, וְאִם כֵּן גַּם הַצֶּלֶם זֶה הוֹלֵךְ כְּלָפִי הַצֶּלֶם הָעֲלִיּוֹן הֵינּוּ הַפִּעֲלוֹת,

ומה יועיל לו היותו בצורה העליונה דמות תבנית איבריו, ובפעלות לא ידמה לקונו.

לפניך ראוי שידמה אל פעלות הפתר שהן שלש עשרה
 מדות של רחמים עליונות, ורמוזות בסוד הפסוקים
 (א) מי אל כמוך (ב) נשא עון ג) ועבר על פשע ד) לשארית
 נחלתו ה) לא החזיק לעד אפו ו) כי חפץ חסד הוא ז) ישוב
 ורחמנו ח) יכבש עונתינו ט) ותשליך במצלות ים כל חמאתם
 י) תתן אמת ליעקב יא) חסד לאברהם יב) אשר נשבעת

ומה יועיל לו היותו בצורה העליונה דמות תבנית איבריו, ואיזה רוח יש לו לאדם שהוא נברא בצלמו של הקב"ה, ובפעלות לא ידמה לקונו.

לפניך ראוי שידמה אל פעלות הפתר לכן צריך האדם לדמות את מעשיו
 לפעלות של הקב"ה, איך שהוא מנהיג את העולם (הפטר מורה
 על הפעלות העליונות ועל גדלותו של הקב"ה, כמו שהפטר מורה על
 המלכות של המלך ושהוא עליון על כל העם) שהן שלש עשרה מדות
 של רחמים עליונות, שזה בעצם הי"ג מדות של רחמים של הקב"ה (מה
 שהקב"ה אמר למשה רבנו שיעשו לפני ואני מוחל להם (ר"ה י"ג) היינו
 "שיעשו לפני" שמי שמתנהג בדרכי הרחמים האלו, אז גם הקב"ה יתנהג
 עמו ברחמים והגם שחטא לפניו, שהרי מדותיו של הקב"ה הם מדה
 כנגד מדה) ורמוזות בסוד הפסוקים (א) מי אל כמוך (ב) נשא עון ג)
 ועבר על פשע ד) לשארית נחלתו ה) לא החזיק לעד אפו ו) כי חפץ
 חסד הוא ז) ישוב ורחמנו ח) יכבש עונתינו ט) ותשליך במצלות ים
 כל חמאתם י) תתן אמת ליעקב יא) חסד לאברהם יב) אשר נשבעת

לְאַבְתִּינוּ יג) מִימֵי קֶדֶם (מִכֹּהֶן יח). אִם בֶּן רֵאוּי שְׁתַּמְצָאנָה בּוֹ
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת אֱלֹהִים, וְעַכְשָׁיו נִפְרָשׁ אוֹתָן הַפְּעֻלוֹת (שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה)
שְׂרָאוּי שְׁתַּהֲיִינָה בּוֹ.

הַאֲחַת - מִי אֵל כְּמוֹךָ מוֹרָה עַל הַיּוֹת הַקֶּבֶ"ה שֶׁהוּא
מְלֶךְ נֶעְלָב סוֹבֵל עֲלֻבוֹן, מֵה שְׁלֹא יְכִילְהוּ רַעֲיוֹן,
הֲרִי אֵין דְּבָר נִסְתָּר מִהַשְׁגָּחְתּוֹ בְּלִי סֶפֶק, וְעוֹד אֵין רִנֵּעַ
שְׁלֹא יִהְיֶה הָאָדָם נִזּוֹן וּמִתְקַיֵּם מִכַּח עֲלִיּוֹן הַשׁוֹפֵעַ עֲלָיו,

לְאַבְתִּינוּ יג) מִימֵי קֶדֶם (מִכֹּהֶן יח). אִם בֶּן רֵאוּי שְׁתַּמְצָאנָה בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת
אֱלֹהִים, ע"מ שִׁילֵךְ בְּדַרְכֵי הַקֶּבֶ"ה.
וְעַכְשָׁיו נִפְרָשׁ אוֹתָן הַפְּעֻלוֹת (שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה) שְׂרָאוּי שְׁתַּהֲיִינָה בּוֹ.

הַאֲחַת - מִי אֵל כְּמוֹךָ

הַמְּדָה הֲרֵאשׁוּנָה - מִי אֵל כְּמוֹךָ, פְּרוּשׁ הַמְּלָה "אֵל" הוּא מוֹרָה עַל כַּח,
וְאִם בֶּן כְּשֶׁפְּתוּב מִי אֵל כְּמוֹךָ, זֶה אוֹמֵר שֶׁהַנְּבִיא מִשְׁבַּח אֶת
הַקֶּבֶ"ה, שֶׁהוּא בַעַל הַכַּח הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, וְזֶה מוֹרָה עַל הַיּוֹת הַקֶּבֶ"ה שֶׁהוּא
מְלֶךְ נֶעְלָב מְלֶךְ סוֹבֵל עֲלֻבוֹן, מֵה שְׁלֹא יְכִילְהוּ רַעֲיוֹן, הֵינּוּ שֶׁהַקֶּבֶ"ה
סוֹבֵל מֵאֵד עַד כְּפִי כֶּךָ שֶׁזֶה לֹא נִתְפָּס בְּמַחְשְׁבָה רְגִילָה, וְסוֹבֵל אֶת הַעֲלֻבוֹן
מֵה שְׁחוּטָאִים בְּנִגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלֹא נוֹקֵם מִיַּד אֶת נִקְמָתּוֹ, הֲרִי אֵין דְּבָר נִסְתָּר
מִהַשְׁגָּחְתּוֹ בְּלִי סֶפֶק, הֲרִי זֶה וְדַאי שֶׁהַקֶּבֶ"ה יוֹדֵעַ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם
גַּם מֵה שִׁיעֲשׂוּ בְּמַחְשְׁבֵיכֶם, וְרוֹאֶה בְּשְׁחוּטָאִים נִגְדּוֹ, וְעוֹד אֵין רִנֵּעַ שְׁלֹא יִהְיֶה
הָאָדָם נִזּוֹן וּמִתְקַיֵּם מִכַּח עֲלִיּוֹן הַשׁוֹפֵעַ עֲלָיו, וְיוֹתֵר מִזֶּה, הֲרִי חוּץ מִמֶּה
שֶׁהַקֶּבֶ"ה יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם, הַקֶּבֶ"ה הוּא זֶה שֶׁמִּשְׁפִּיעַ חַיִּים עַל

והרי תמצא שמעולם לא חטא אדם נגדו, שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע שפע קיומו ותנועת איבריו. ועם היות שהאדם חוטא בכח ההוא לא מנעו ממנו כלל, אלא סובל הקב"ה עלבון כזה, להיות משפיע בו כח ותנועת איבריו, והוא מוציא אותו כח באותו רגע בחטא ועון ומכעים והקב"ה סובל. ולא תאמר שאינו יכול למנע ממנו הטוב ההוא, חס וחלילה אלא בכחו ברגע במימריה,

האדם כל הזמן, ואם הקב"ה יפסיק לרגע את השפעת החיים על החוטא, תכף ומיד ימות האדם, ואם בן נמצא שהחוטא, חוטא בזמן שהקב"ה משפיע עליו את החיים, והרי תמצא שמעולם לא חטא אדם נגדו שלא יהיה הוא באותו הרגע ממש שופע שפע קיומו ותנועת איבריו. ועם היות שהאדם חוטא בכח ההוא לא מנעו ממנו כלל, היינו שלמעשה כל האפשרות של האדם לחטא, זה רק בכח שהוא מקבל באותו הזמן מהקב"ה, ואע"פ כן הקב"ה לא מונע ממנו את ההשפעה הטובה ואת החיים, וממשיך להחיות אותו ואם בן יוצא שזה סבלנות גדולה מאד, אלא סובל הקב"ה עלבון כזה להיות משפיע בו כח ותנועת איבריו, והוא מוציא אותו כח באותו רגע בחטא ועון ומכעים והקב"ה סובל. ואפי"ה הקב"ה סובל את העלבון של החוטא במה שחוטא נגדו, וממשיך להשפיע עליו את החיים, ולא תאמר שאינו יכול למנע ממנו הטוב ההוא, ואומר הרמ"ק, שלא תאמר שמה שהקב"ה משפיע חיים על החוטא, זה לא מחמת הסבלנות של הקב"ה, אלא כיון שנגזר על אותו חוטא חיים, אם בן מבטח לו החיים, חס וחלילה אלא בכחו ברגע במימריה, אלא אפלו אם נגזר על אחד החיים, הקב"ה יכול ברגע אחד לקחת לו אותם, או אם נגזר

לִיבֶשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו בְּעֵין שְׁעֵשָׂה לְיִרְבְּעָם, וְעַם כָּל זֶה שֶׁהִפְחֵ בְּיָדוֹ לְהַחְזִיר הַכַּח הַנִּשְׁפָּע הַהוּא, וְהָיָה לוֹ לֹאמֹר בֵּינוֹן שְׂאֵתָה חוּטָא נְגִדֵי תַחְטָא בְּשִׁלְךָ וְלֹא בְּשִׁלִּי, לֹא מִפְּנֵי זֶה מָנַע טוֹבוֹ מִן הָאָדָם אֲלֵא סוּבַל עֲלִבּוֹן, וְהַשְׁפִּיעַ הַכַּח וְהִיטִיב לְאָדָם טוֹבוֹ.

על אחד הבריאות, הקב"ה ברגע אחד יכול לקחת לו את הבריאות, וברגע אחד יכול הקב"ה ליבש ידיו ורגליו ואז האדם לא יוכל לחטא, בעין שעשה לירבעם, שהקב"ה יבש את ידו בשהושיט את ידו בנגד איש האלקים. המעשה הזה מובא בספר מלכים (פרק יג) שהקב"ה שלח את עדו הנביא להתרות במלך ירבעם בן נבט, על מה שהוא מקטיר לע"ז, וכשהנביא התרה בירבעם בזמן שהוא הקטיר על המזבח, ואמר לו הנביא דע לך, כי לעתיד הקב"ה יקים מלך צדיק (יאשיהו המלך) והוא ישחט על המזבח הזה את כל נביאי הבעל וישרפו את עצמותיהם שם, וכשיירבעם שמע את הנבואה מיד הושיט את ידו מעל המזבח, ואמר לעבדיו לתפש את הנביא, ובאותו הזמן, מיד יבשה ידו, אם בן רואים מכאן שהקב"ה יכול ברגע אחד ליבש את הידים והרגלים של החוטא. (זה נכון שהקב"ה סבלן, ולכן הוא לא מיבש את רגלי החוטא מיד, אבל הקב"ה לא סובל בשפוגעים בנביאים) ועם כל זה שהפח בידו לתחזיר הכח הנשפע ההוא, והיה לו לומר בין שאתה חוטא נגדי תחטא בשלך ולא בשלי, והגם שראינו שהקב"ה ברגע יכול להחזיר לעצמו את כח המחיה של האדם, ואז החוטא לא יוכל לחטא, ומן הראוי היה שהקב"ה יאמר לחוטא – אם אתה רוצה לחטא, לפחות תחטא בכח שלך ולא בכח שאני משפיע עליך, והרי אין כזה דבר, שהרי כל הכחות בעולם זה ממנו יתברר, ואפי"ה לא מפני זה מנע טובו מן האדם אלא סובל עלבון, והשפיע הכח והיטיב לאדם טובו.